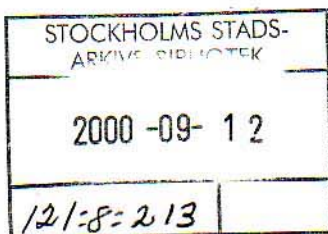

områdes program

Vällingby

**GRIMSTA
KÄLVESTA
NÄLSTA
RÅCKSTA
VINSTA
VÄLLINGBY**

INNEHÅLL

Vällingby idag	1
Vällingbys utbyggnad	
Bebyggelsekaraktär	
Befolkningsstruktur	
Bostäder	
Anläggningar för energi, va och avfall	
Arbetsplatser och förvärvsarbete	
Framtidsfrågor	6
Generationsväxling i de äldre stadsdelarna med flerbostadshus	
Vinst som nytt utvecklingsområde	
Pågående och framtida projekt som berör Vällingby	
Kulturvärden	12
Riksintresset Vällingby-Räcksta	
Natur och rekreationsområden	14

Stadsbyggnadskontoret inbjuder till dialog

I detta områdesprogram har stadsbyggnadskontoret sammanställt sådana uppgifter som kontoret använder vid planeringen för **Vällingby**. Programmet reviderar även pågående planering och diskuterar hur stadsdelsområdet kan utvecklas framöver samt hur dess värden ska tillvaratas.

Områdesprogrammet är ett underlag för en dialog mellan medborgarna, stadsdelsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret om framtiden i stadsdelsområdet. Stadsbyggnadskontoret fortsätter härmed det områdesvisa planeringsarbete, som inleddes med de stadsdelsbeskrivningar som ingick i samrådsförslaget till översiktsplanen hösten 1995.

Områdesprogram finns för samtliga 24 stadsdelsområden.

Stadsbyggnadskontoret är stadsbyggnadsnämndens beredande organ och stadens expertorgan i stadsbyggnadsfrågor. På stadsbyggnadsnämndens uppdrag har kontoret hand om frågor som rör markanvändning och byggande.

STADSBYGGNADS KONTORET

Fleminggatan 4, KUNGSHOLMEN
Tfn växel 08-508 260 00

Kontaktpersoner för Vällingby

Planfrågor:	Alexander Frank
Bygglov:	Västerorts handläggargour tfn 08-508 272 66

Vällingby idag

I detta planeringsunderlag om Vällingby redogörs för befolkning och bebyggelse, trafik och service, vad som kommer hända den närmaste framtiden och vad vi tror om utvecklingen på längre sikt. Viktiga frågor är omvandlingen och upprustningen av Vinsta företagsområde samt om visionen om Vällingby kommer att leva vidare.

Vällingbys utbyggnad

Vällingbygruppen

Stadsdelarna Vällingby -Råcksta-Grimsta utgör kärnområdet i det som i planeringssammanhang kallades Vällingbyområdet eller Vällingbygruppen när

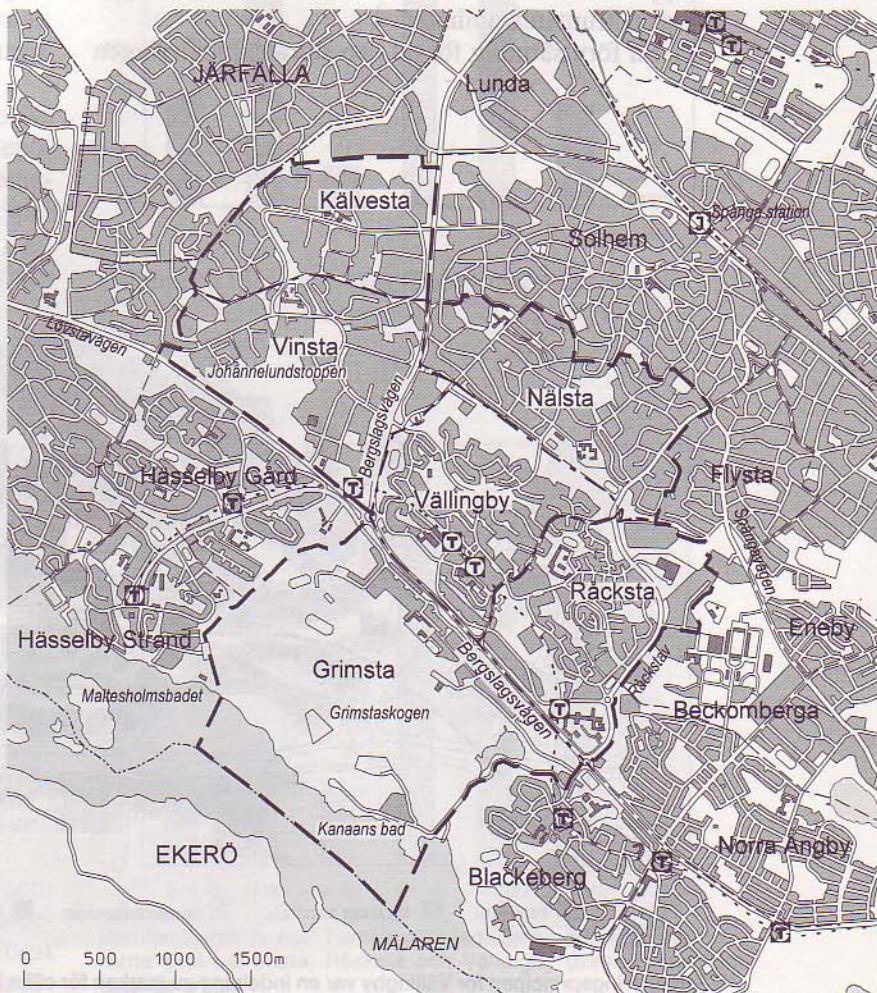
området började planeras på 1940-talet. Bostadsbristen i Stockholm var stor och utbyggnadstakten blev hög. Den höga utbyggnadstakten till trots har Vällingbygruppens stadsdelar erhållit stora kvaliteter, bl a genom en omsorgsfull anpassning av bebyggelsen till landskapet och en arkitektur med många fina detaljer.

Utbyggnaden av Vällingbyområdet representerade något nytt i stadens sätt att bygga sina förorter. De nya stadsdelarna skulle inte bli rena sovstäder utan där skulle också finnas arbetsplatser och ett kommersiellt centrum. Ambitionen var att skapa arbetstillfällena (A) så nära bostaden (B) som möjligt och erbjuda båda dessa funktioner en väl fungerande centrumanläggning (C). Idén till att uppföra

Vällingby med omgivning

Till Vällingby stadsdelsområde hör stadsdelarna Grimsta, Kälvesta, Nälsta, Råcksta, Vinsta och Vällingby. Vällingbyområdet är omgivet av Spånga i norr, Hässelby i väster, Mälaren och Grimstaskogen i söder och i öster gränsar Vällingby till stadsdelarna Blackeberg, Norra Ängby och Beckomberga.

Stadsdelarna Grimsta, Råcksta och Vällingby består till huvuddelen av flerbostadshusbebyggelse, Vinsta är ett företagsområde omgivet av småhusbebyggelse och Kälvesta samt Nälsta är små husområden.

ABC-förorter enligt denna modell presenterades av stadsplanedirektören Sven Markelius i slutet av 1940-talet efter engelsk förebild.

Principen för dessa förorter är enkel. Mitt i förorten finns tunnelbanan, ett lokalt köpcentrum, skola och idrottsplats. Närmast centrum finns tätare hyreshusbebyggelse omgiven av en ringformig matargata. På längre avstånd från centrum finns glesare bebyggda områden med inslag av radhus och villa-bebyggelse. Vällingbygruppens stadsdelar dimensionerades delvis efter kriteriet att skapa underlag för ett större kulturellt och kommersiellt centrum ett "stadsdelsgruppscentrum". Vällingby-Råcksta har kommit att utses som riksintresse för kulturminnesvården.

På platsen för Vällingby fanns två bondgårdar som revs när förorten skulle byggas. Endast en mindre byggnad, Jan-Pers stuga, finns bevarad och är belägen i kvarteret Fyrfärgspennan. Det kommunala bostadsbolaget Svenska bostäder började 1951 bygga Vällingby centrum och större delen av de närliggande låg- och punkthusen. Bostäderna uppfördes enligt den väl sammanhållna planen i låg- punkt-, rad- och kedjehus, alla med möjlighet att nå centrum via gång- och cykelstråk. Från 1951 till 1955 byggdes huvuddelen av stadsdelarna Vällingby-Råcksta-Grimsta ut. Tunnelbanan till Vällingby C öppnades 1952 och i november 1954 invigdes själva centrumanläggningen.

En förutsättning för att den stora exploateringen

kunde genomföras var att staden ägde i stort sett all mark. Staden hade köpt Råcksta Gård redan 1927 och Hässelby med gårdar 1931. Vällingby tillhörde Spånga som, tillsammans med Hässelby, inkorporerades med Stockholm 1949.

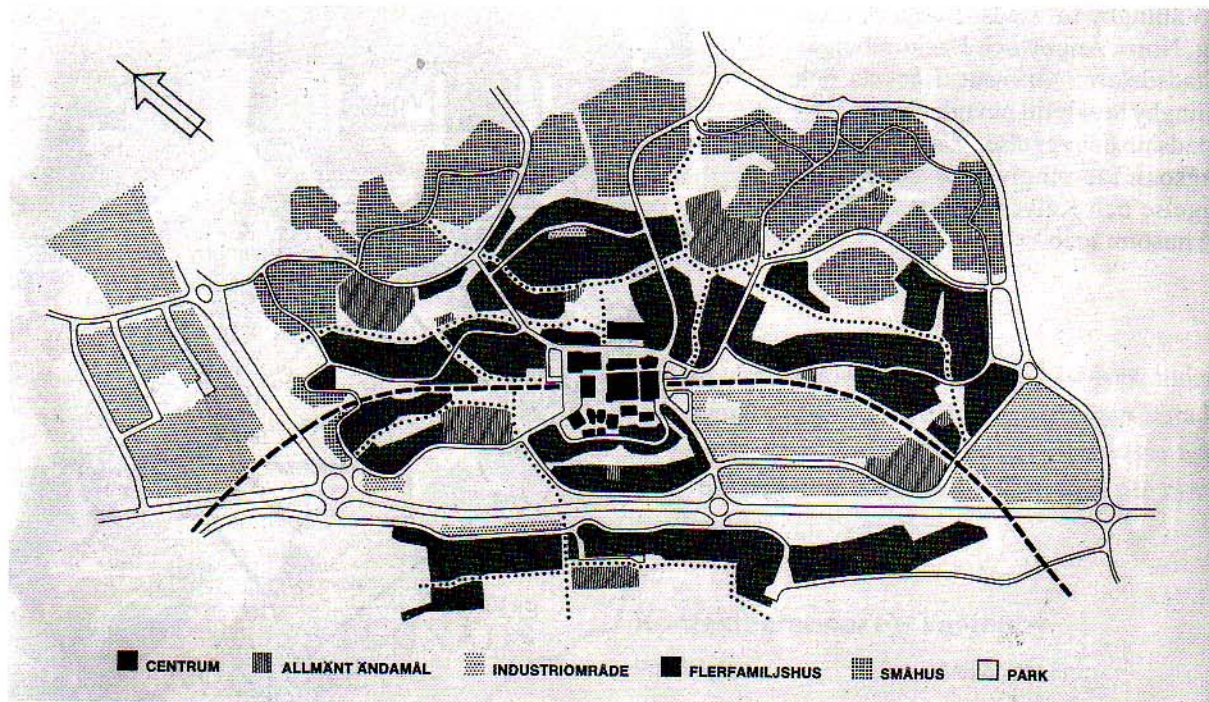
Småhusområdena

I stadsdelen Nälsta fanns tidigt villabebyggelse som tillkom under seklets första decennier i anslutning till de handelsträdgårdar som växte upp i Hässelbytrakten och i närheten av Västeråsbanan. En förtätning av de stora villatomterna har successivt genomförts samtidigt som nya radhusområden har tillkommit. Kälvesta är i stort sätt ett resultat av stadens småhusproduktion med självbyggeri (SMÅA). Utbyggnaden här skedde främst under 1970-talet.

Arbetsplatser

De renodlade arbetsplatsområdena är Johannelund (numera Vinsta) arbetsområde och det område mellan Vällingby och Råcksta som ligger söder om Jämtlandsgatan utmed Bergslagsvägen. För övrigt etablerades kontorsarbetsplatser i Vällingby centrum och vid Råcksta tunnelbana.

Svenska Bostäder byggde sitt huvudkontor i Vällingby centrum. I Råcksta byggdes Vattenfalls stora kontorskomplex 1957–1963 på en tomt som ursprungligen var tänkt att användas till sjukhus.

Planeringsprincipen för Vällingby var en indelning av marken för olika ändamål.

Bebyggelsekaraktär

Stadsdelsområdet präglas av bebyggelse väl anpassad till de landskapsmässiga förutsättningarna, där höjder och dalar antingen bevarats eller förstärkts genom bebyggelsestrukturen. Det mest markanta parkstråket är dalen mellan Nälsta och Vällingby-Råcksta. Grimstaskogen avslutas med strand mot Mälaren, vars vattenrum utgör ett brett sund med Lovön på andra sidan – en del av Stockholms karaktäristiska Mälarakipelag.

Vällingby, Råcksta, Grimsta

Väl sammanhållna bostadskvarter med mellanliggande gator och parker som följer terrängen bildar vackra rum med omväxlande utblickar. Särskilt mötet mellan grönska och bebyggelse har skett med stor omsorg, och måste beaktas även i fortsättningen.

De olika hustyperna (lamellhus, punkthus, skivhus, radhus) representeras i harmoniskt uppbyggda grupper, och integrationen mellan service, skolor, parkering m m är väl avvägd. Vid kompletteringar eller ombyggnader är det viktigt att den goda helhetsverkan bibehålls eller utvecklas med hänsyn till de ursprungliga värdena.

Nälsta, Vinsta, Kälvesta

Stadsbilden i Nälsta är ganska splittrad med olika form och material på villorna som speglar olika epoker. Grupphusbebyggelsen i Kälvesta däremot, präglas av en viss upprenning av kvarter och hustyper samt ett hierarkiskt uppbyggt gatunät, ibland med större parkeringsanläggningar utanför bostadskvarteren, ibland med garage i varje hus.

Befolkningsstruktur

Vällingbyborna idag och imorgon

Vällingby har (1996) drygt 25 400 personer. Stadsdelen Vällingby är störst med över 6 000 invånare, Kälvesta, Nälsta och Råcksta är ungefär lika stora med över 4 000 invånare vardera. Grimsta och Vinsta har båda knappt 3 000 invånare.

Vällingby har en befolkningssammansättning som är representativ för Västerort som helhet. Jämfört med hela staden bor här fler barnhushåll och flest barnhushåll har småhusstadsdelarna Vinsta, Kälvesta och Nälsta.

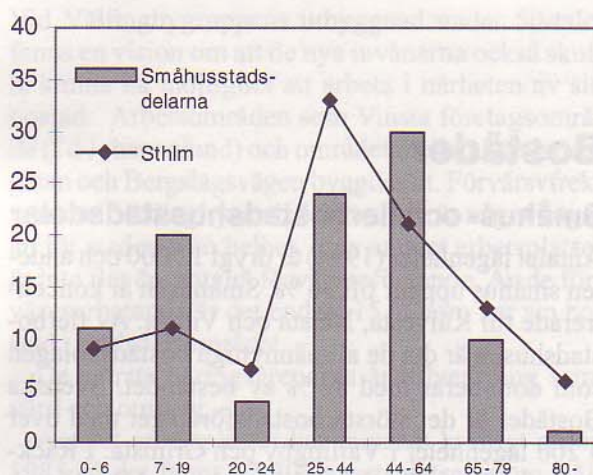
De boende i Vällingby har en medelinkomst som är något högre än genomsnittet för staden och andelen invånare med utländsk bakgrund är lägre. Högst andel invånare med utländsk bakgrund har stadsde-

larna Grimsta, Råcksta och Vällingby, där andelen är i nivå med staden som helhet.

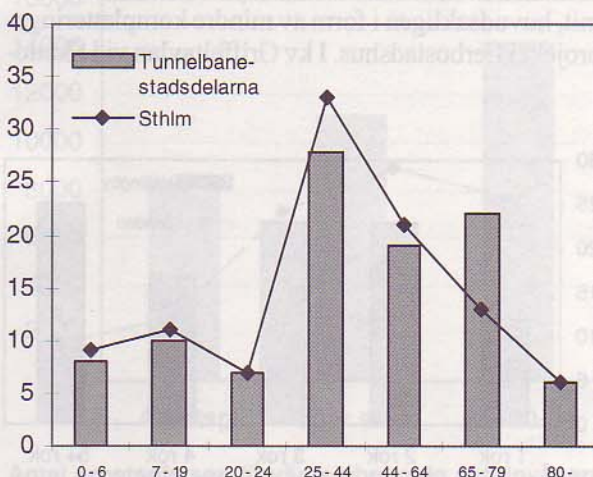
Enligt USK:s befolkningsprognos kommer antalet personer i Vällingby endast att öka marginellt fram till år 2004, trots att prognosen förutsätter ett bostadsbyggande i både Grimsta och i Vällingby centrum. Att antalet invånare inte ökar beror på att det samtidigt pågår en utglesning i det befintliga beståndet. Det är således väsentligt att få in kompletteringsbebyggelse så att inte antalet invånare och därmed underlaget för servicen minskar. Detta gäller särskilt i stadsdelarna med flerbostadshus.

Enligt prognosen kommer de i åldersgruppen över 80 år öka fram till år 2004, samtidigt som åldersgruppen 65–79 år minskar. Antalet förskolebarn kommer att öka om den nyproduktion som planeras också genomförs. Antalet skolbarn kommer att öka oavsett om nyproduktionen genomförs eller inte.

Antalet arbetslösa minskar

Befolkning i åldersklasser jämfört med hela staden

Barnfamiljerna är flest i småhusstadsdelarna och pensionärerna flest i Grimsta, Råcksta och Vällingby (tunnelbanestadsdelarna).

I Vällingby finns många fina radhusområden, t ex detta område på Timrågatan.
Skiss Martin Wiese.

Bostäder

Småhus- och flerbostadshusstadsdelar

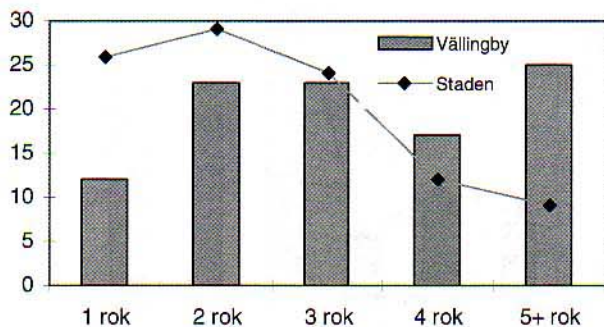
Antalet lägenheter (1994) är drygt 12 000 och andelen småhus uppgår till 36 %. Småhusen är koncentrerade till Kälvesta, Nälsta och Vinsta. Av flerbostadshusen är det de allmännyttiga bostadsbolagen som dominerar med 84 % av beståndet. Svenska Bostäder är det största bostadsföretaget med över 4 200 lägenheter i Vällingby och Grimsta. I Räcksta är det Stena-Fastigheter Stockholm AB (tidigare Räckstahus AB) som är det dominerande bostadsföretaget med ca 2 000 lägenheter. Majoriteten av småhusen är i enskild ägo, men det finns också en del småhus upplåtna med bostadsrätt.

Under 90-talet har ca 400 nya bostäder tillkommit, huvudsakligen i form av mindre kompletteringsprojekt i flerbostadshus. I kv Griffeltavlan vid Skatte-

gårdsvägen i Vällingby påbörjades hösten 1996 en andra etapp av ett projekt som totalt blir 115 lägenheter. Detaljplanen är färdig sedan tidigare.

Hisstillgänglighet

Vällingby och Räcksta är de stadsdelar som har störst andel pensionärer, ca 30 % av befolkningen. I antal finns det drygt 1900 respektive 1200 ålderspensionärer i dessa stadsdelar. Andelen lägenheter i flerbostadshus som har hiss är endast 16 % i Räcksta och 24 % i Vällingby. I samband med kompletteringsbebyggelse bör behovet av att komplettera lägenhetsbeståndet med hiss särskilt beaktas. Vällingby tunnelbanestation saknar hissförbindelse till sin ena ingång mot Lyckselevägen och ingången till Vällingbyplan har endast hiss till plattformen för tåg mot city.

Lägenhetsstorlekar i Vällingby jämfört med hela staden

I Vällingby stadsdelsområde finns totalt sett många stora lägenheter och få enrummare.

Service

Vällingby centrum

Vällingby centrum är ett sk stort centrum, som drar kunder från ett omland som är större än stadsdelen Vällingby. Det framgår av att den sk köptroheten är över 100 %. Köptroheten i Vällingby centrum har under åren 1990-94 minskat kraftigt. Vällingby är det största "komplett" centrumet i Västerort. Bromma stormarknader har dock väsentligt större omsättning av dagligvaror.

Förutom Vällingby finns inga större centrum i distriktet. Råcksta och Grimsta har små centrumbildningar och i småhusstadsdelarna finns enstaka livsmedelsbutiker. Vid Björnbodahallen (livsmedel) i Kälvesta finns ett postkontor.

I Vällingby centrum finns också bibliotek och andra kulturverksamheter. Biografen Fontänen visar aktuella filmer ett par dagar i veckan under vår- och höstsäsongerna och i lokalen "Trappan" finns servering och utställningshall.

Skola och barnomsorg

Det finns sex låg- och mellanstadieskolor i distriktet och två av dessa, Grimstaskolan och Vällingbyskolan, är också högstadieskolor. Enligt befolkningsprognosen kommer antalet skolbarn att öka de närmaste åren, medan antalet förskolebarn endast ökar om ny bebyggelse tillkommer. Lokalbehovet för det ökande antalet skolbarn bedöms kunna lösas genom omdisponering av befintliga resurser.

Äldreomsorg

Det pågår en kommunalisering av landstingets uppgifter och en avveckling av institutioner till förmån för ett mer integrerat boende i stadsdelen. Denna utveckling ställer krav på att tillgodose behov av sk särskilda boendeformer. I Vällingbydistriktet är det befintliga beståndet av särskilda boendeformer begränsat.

Trafik

Från T-centralen tar det nästan en halvtimme att åka tunnelbana till Vällingby. Vällingby stadsdelsområde har tre stationer - Råcksta, Vällingby och Johannelund. Tunnelbanestationen Johannelund vid Vinsta företagsområde är inte öppen på helger och kvällar. Önskemål finns från företagarna i Vinstalområdet att tunnelbanestationen ska ha samma öppettider som övriga stationer.

Anläggningar för energi, va och avfall

Stadsdelarna Vällingby, Grimsta, Råcksta Vinsta och Kälvesta är fjärrvärmeförsörjda från Hässelby kraftvärmeverk. Fjärrvärmen ska byggas ut och även omfatta Nälsta fram till år 1999. Vattnet kommer från vattenverket på Lovön (Ekerö). Avloppet går till reningsverket i Bromma (Åkeshov). Genom Nälstastråket går en 220 kv kraftledning och i stråket vid gränsen Råcksta/Vällingby/ Flysta ligger en stor transformatorstation (kvarteret Floden).

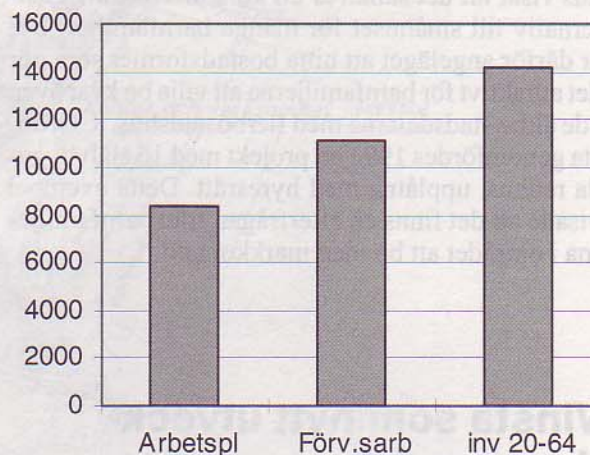
Arbetsplatser och förvärvsarbetande

Antalet arbetsplatser minskar

Vid Vällingbygruppens utbyggnad under 50-talet fanns en vision om att de nya invånarna också skulle kunna ha möjlighet att arbeta i närheten av sin bostad. Arbetsområden som Vinsta företagsområde (fd Johannelund) och området mellan Jämtlandsgatan och Bergslagsvägen byggdes ut. Förvärvsfrekvensen i Vällingby stadsdelsområde är något högre än för staden som helhet, men antalet arbetsplatser är inte fler än antalet förvärvsarbetande. Av de förvärvsarbetande är det endast 15 % som har sin bostad i stadsdelsområdet.

De största näringsgrenarna är tillverkning samt vård och omsorg.

Antalet arbetsplatser har minskat kraftigt sedan 1985 då det fanns 12 700 arbetsplatser inom Vällingby församling. Minskningen från 1985 till 1994 uppgår till 35 %.

Antal arbetsplatser, förvärvsarbetande och invånare 20-64 år

Antalet arbetsplatser är färre än antalet förvärvsarbetande

Framtidsfrågor

Generationsväxling i de äldre stadsdelarna med flerbostadshus

Vällingby stadsdelsområde har som helhet en blandad bebyggelse, med en stor andel småhus samt flerbostadshus med både hyresrätt och bostadsrätt. På stadsdelsnivå är bebyggelsen betydligt mer ensidig. I Kälvesta, Nälsta och Vinsta finns nästan uteslutande småhusbebyggelse och i Grimsta i huvudsak endast kommunalt ägda flerbostadshus. Stadsdelarna Vällingby och Räcksta, som planerades utifrån visionen om att skapa en integrerad förort, har en något mer blandad bebyggelse. Trots det utgör beståndet av flerbostadshus ca 85 % av det totala lägenhetsbeståndet.

Vällingby, Räcksta och Grimsta domineras av flerbostadshus och har en äldre befolkningsstruktur med färre barnfamiljer än stadsdelarna med många småhus. Befolkningen har också lägre inkomster och färre högskoleutbildade. Andelen pensionärer är hög jämfört med staden i genomsnitt. Dessa områden står nu inför en generationsväxling. För att kunna bibehålla en blandad befolkningsstruktur bör det komma in fler barnfamiljer i dessa stadsdelar. Ett problem är att andelen större lägenheter i flerbostadshusbeståndet är lågt och områdena är av detta skäl mindre attraktiva för barnfamiljer. De exempel som finns från nyproduktion av stora lägenheter i flerbostadshus visar att det sällan är ett konkurrenskraftigt alternativ till småhuset för många barnfamiljer. Det är därför angeläget att hitta bostadsformer som gör det attraktivt för barnfamiljerna att vilja bo kvar även i de äldre stadsdelarna med flerbostadshus. I Grimsta genomfördes 1993 ett projekt med 16 självbyggda radhus, upplåtna med hyresrätt. Detta exempel visade att det finns en efterfrågan från barnfamiljerna i området att bo med markkontakt.

Vinsta som nytt utvecklingsområde

Industriområdet Johannelund planerades intill Vällingby för att de nya invånarna också skulle ha till-

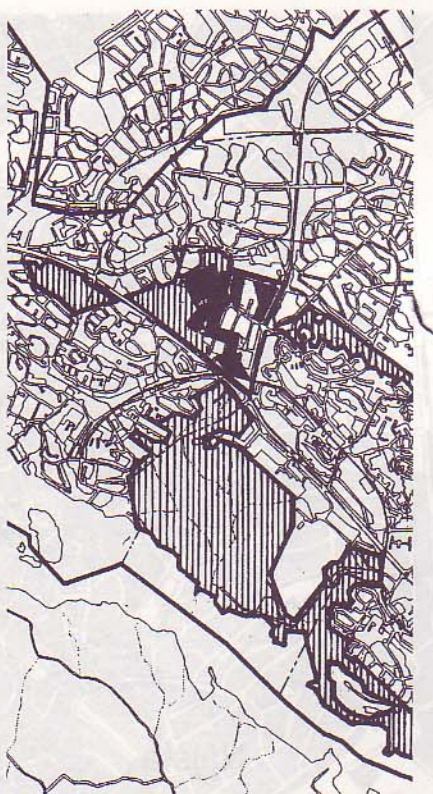
gång till arbetsplatser i närheten av bostadsområdet. Merparten av bebyggelsen tillkom under perioden 1960–80 och har relativt låg exploatering. Staden äger all mark och stora delar är upplåtna med tomträtt. Industriområdet ligger i stadsdelen Vinsta och har 1995 bytt namn till Vinsta företagsområde. Området har 2000 anställda i ca 150 företag.

Utvecklingen i området har sedan i början av 90-talet varit ett minskat antal anställda samtidigt som antalet företag är relativt konstant. Ett av de senare exemplen är Konsumentverket med 200 anställda som flyttade till innerstaden 1996. De företag som tillkommit i Vinsta företagsområde de senaste åren har haft färre anställda än de som flyttat ut. Antalet företag har således inte blivit färre men det totala antalet anställda i området har minskat och därmed också behovet av lokaler.

Ett antal arbets- och projektgrupper för Vinsta företagsområde har bildats för att få till stånd en allmän upprustning och förbättra områdets attraktivitet. I arbetet deltar Vinsta företagsgrupp, fastighetsägare och företag i området, Stockholms Mark och Lokaliseringsbolag samt stadsdelsförvaltningen.

Som en följd av diskussionerna har stadsbyggnadskontoret påbörjat ett programarbete med syfte att redovisa de fysiska förutsättningarna för att integrera bostäder i Vinsta företagsområde. I programmet har kontoret utgått ifrån att en välfungerande stadsdel med blandad bebyggelse förutsätter en bostadskomplettering med ca 3–400 lägenheter och en genomtänkt omsorgsfull planering.

Lämpligast att bygga bostäder är zonen väster om arbetsområdet kring Johannelundstoppen. Här föreslås en sammanhängande bostadszon från Johannelund tunnelbanestation i söder, längs grönområdet med Johannelundstoppens slutningar ner till arbetsområdet till det nuvarande upplagsområdet vid Packstensgränd. Delar av kv Förrådet i områdets norra delar kan också kompletteras med bostäder. Upplagsområdet kan lämpligen bebyggas med småhus som ansluter till den befintliga småhusbebyggelsen i intilliggande område. Här är det även möjligt att blanda bostäder och verksamhetslokaler på lämpliga ställen som en naturlig länk och övergång till arbetsplatserna. Den föreslagna nya bostadsbebyggelsen ska uppfylla rimliga kvalitetskrav, som närhet till och kontakt med grönområden, tillgänglighet och tillgång till allmänna kommunikationer samt ett acceptabelt läge i förhållande till arbetsom-

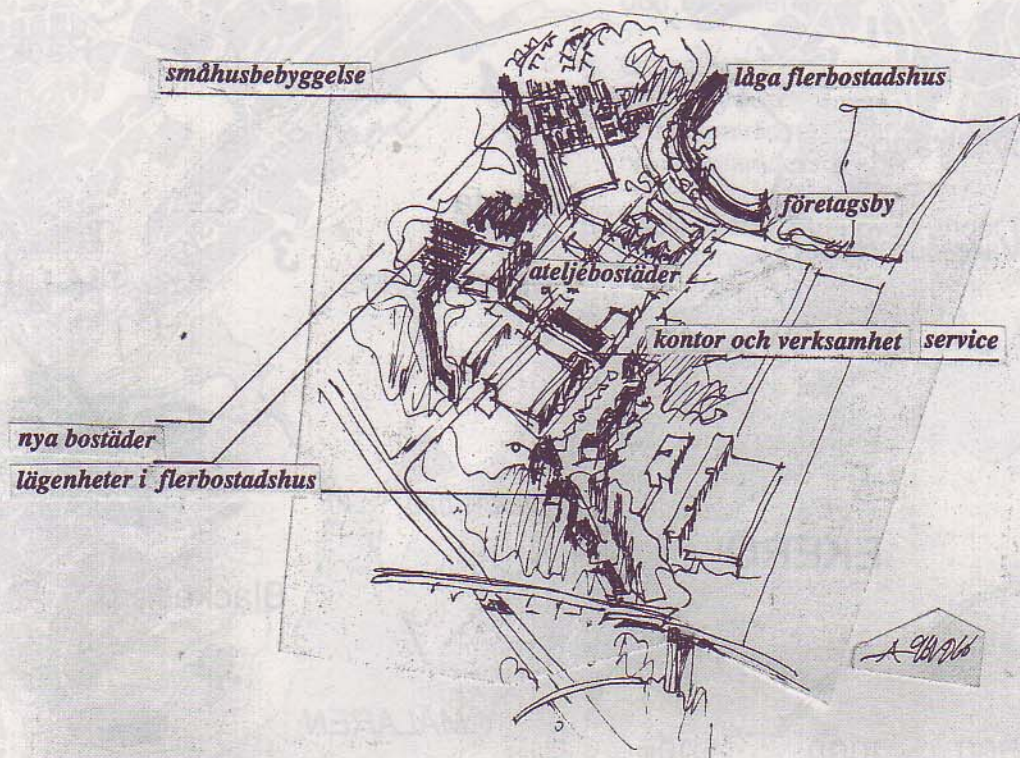
Grönstrukturen kring ett med bostäder kompletterat Vinsta

rådens störningar och trafikstruktur.

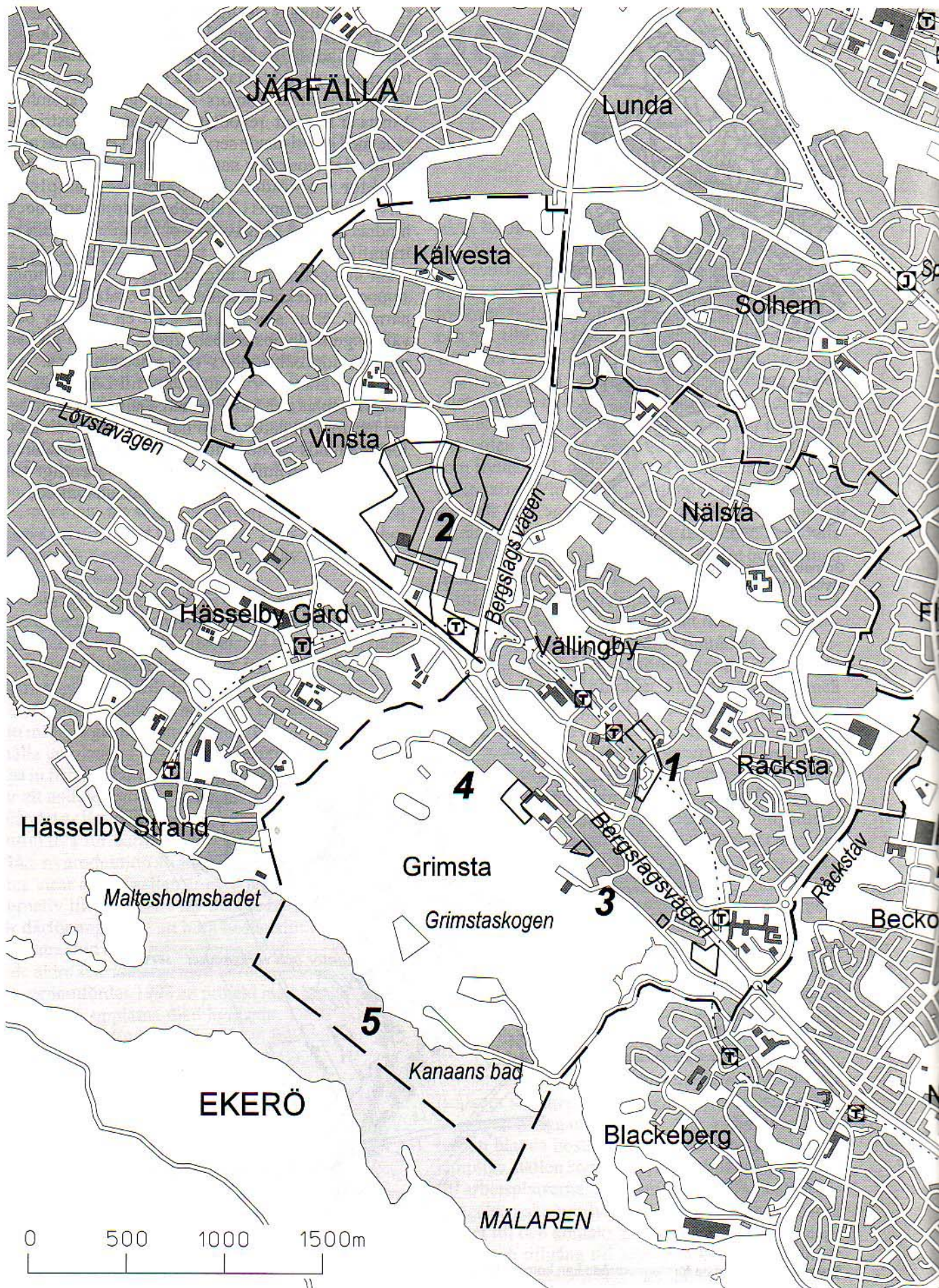
Arbetsrådets centrala delar – i huvudsak nuvarande industrifastigheter kring Krossgatan, Sorterargatan och Siktgatan – ska även i fortsättningen förbehållas enbart kontors- och industriverksamhet. Vinsta är idag ett renodlat arbets- och industriområde med ett bristande serviceutbud. Det saknas närbutik eller kiosk och naturliga gemensamma träffpunkter i området. Det närmaste kompletta serviceutbudet finns i Vällingby centrum, som dock hindras av långt gångavstånd och begränsad kollektivtrafik.

En utveckling och integrering av Johannelundstoppen som rekreativområde och bostadsrådets närmiljö, är av stor betydelse för en attraktiv och väl fungerande bostadsbebyggelse i zonen mellan grönområdet och kontors- och arbetsplatserna.

I söder gränsar Vinstaområdet till Lövvästvägen, Bergslagsplan och tunnelbanan. Dalgången som leder ner mot Mälaren är en naturlig fortsättning av Johannelunds grönområde. Närheten till Mälaren och Grimsta friluftsområde bidrar väsentligt till Vinstaområdets attraktivitet som bostadsområde.

Exempel på hur Vinsta företagsområde kan kompletteras

Upplyst och framtida som rör Vällingby

Vinstavägen, som planeras
Vinstavägen leder till Rindö i Norr
Söder Västervägen utgår av
Kungälv och Kungälv
Vinstavägen som gjorts som Västervägen
från Lovön som får ett nytt
Kungälv som Kungälv. Sedan går den
Grimstaskogen och Kungälv
som upp till och Kungälv
byggnad och Kungälv

Den som planeras
Vinstavägen som leder till Rindö i Norr
Söder Västervägen utgår av
Kungälv och Kungälv
Vinstavägen som gjorts som Västervägen
från Lovön som får ett nytt
Kungälv som Kungälv. Sedan går den
Grimstaskogen och Kungälv
som upp till och Kungälv
byggnad och Kungälv

Vinstavägen Vällingby centrum

Vinstavägen som leder till Rindö i Norr
Söder Västervägen utgår av
Kungälv och Kungälv
Vinstavägen som gjorts som Västervägen
från Lovön som får ett nytt
Kungälv som Kungälv. Sedan går den
Grimstaskogen och Kungälv
som upp till och Kungälv
byggnad och Kungälv

Eneby

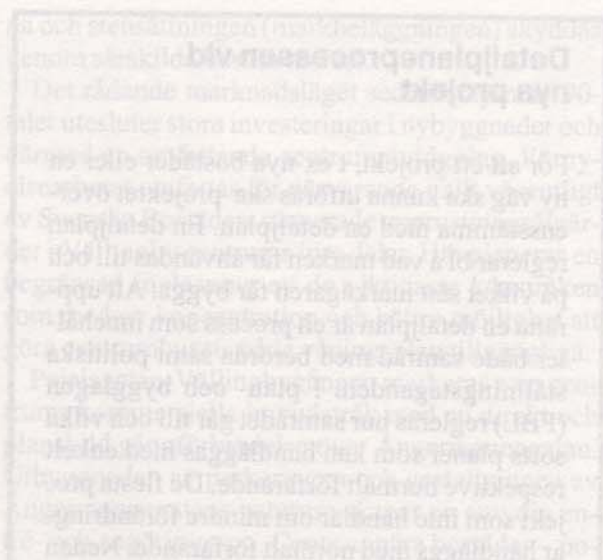
Eneby som leder till Rindö i Norr
Söder Västervägen utgår av
Kungälv och Kungälv
Vinstavägen som gjorts som Västervägen
från Lovön som får ett nytt
Kungälv som Kungälv. Sedan går den
Grimstaskogen och Kungälv
som upp till och Kungälv
byggnad och Kungälv

Grimsta

Grimsta som leder till Rindö i Norr
Söder Västervägen utgår av
Kungälv och Kungälv
Vinstavägen som gjorts som Västervägen
från Lovön som får ett nytt
Kungälv som Kungälv. Sedan går den
Grimstaskogen och Kungälv
som upp till och Kungälv
byggnad och Kungälv

Norra Angby

Norra Angby som leder till Rindö i Norr
Söder Västervägen utgår av
Kungälv och Kungälv
Vinstavägen som gjorts som Västervägen
från Lovön som får ett nytt
Kungälv som Kungälv. Sedan går den
Grimstaskogen och Kungälv
som upp till och Kungälv
byggnad och Kungälv

Pågående och framtida projekt:

1. Vällingby centrum – förnyelse och fler bostäder.
Centrums kommersiella huvudstråk utvecklas och markeras genom en begränsad inglasning.
2. Vinsta – bostäder och arbetsplatser, programarbete pågår.
En bostadskomplettering med ca 300 lägenheter i en sammanhängande bostadszon väster om det centrala arbetsområdet.
3. Fler bostäder i Grimsta kan byggas, detaljplan finns för kvarteren Silvret, Svavlet och Tungstenen.
4. Grimstaskogen – naturreservat och rekreationsområde.
Friluftsområdets avgränsning och anslutning till bostadsområdet studeras.
5. Västerleden från Lovön under Grimstaskogen planeras komma på sikt.

Detaljplaneprocessen vid nya projekt

För att ett projekt, t ex nya bostäder eller en ny väg ska kunna utföras ska projektet överensstämja med en detaljplan. En detaljplan reglerar bl a vad marken får användas till och på vilket sätt markägaren får bygga. Att upprätta en detaljplan är en process som innehåller både samråd med berörda samt politiska ställningstaganden. I plan- och bygglagen (PBL) regleras hur samrådet går till och vilka sorts planer som kan handläggas med enkelt respektive normalt förfarande. De flesta projekt som inte handlar om mindre förändringar handläggs med normalt förfarande. Nedan beskrivs processen för ett normalt planärende.

Ett planarbete påbörjas genom att stadsbyggnadsnämnden godkänner ett "start-PM" som kontoret skrivit. Nämnden kan också ge kontoret i uppdrag att påbörja ett planarbete. Det finns i de flesta fall en intressent, t ex en markägare eller en byggherre, som önskar genomföra projektet.

Samråd sker i allmänhet vid två tillfällen och är bl a till för att förbättra beslutsunderlaget. Samrådet ska också ge möjlighet till insyn och påverkan från alla berörda intressenter. Vid det första samrådet, s k programsamråd, diskuteras t ex olika alternativ. Det senare samrådet, s k plansamråd, sker när förslaget är mer preciserat. Efter samråden görs en utställning av ett bearbetat planförslag och därefter antar kommunfullmäktige planen.

Planprocessen tar normalt ca 1–2 år och innehåller vanligtvis tre tillfällen att framföra synpunkter – programsamråd, plansamråd, och utställning. En plan behandlas minst två gånger i stadsbyggnadsnämnden, när planarbetet ska påbörjas samt när nämnden godkänner den utställda planen. Om planförslaget är komplicerat eller kontroversiellt kan stadsbyggnadsnämnden ta upp den mellan samråden, för att ge direktiv för det fortsatta arbetet. När detaljplanen vunnit laga kraft kan fastighetsbildning ske, bygglov ges och byggandet påbörjas.

Pågående och framtida projekt som berör Vällingby

Västerleden

Västerleden ingår i Yttre tvärleden, som planeras från Fors i Haninge kommun i söder till Rösa i Norrtälje kommun i norr. Själva Västerleden utgörs av sträckningen mellan Kungens kurva och Bergslagsplan.

Enligt de förslag som gjorts kommer Västerleden att gå på en bro från Lovön som får sitt landfäste ca 150 meter väster om Kananbadet. Sedan går den i tunnel genom Grimstaområdet och tunnelmynningen är tänkt att komma upp söder om Bergslagsplan mellan Hässelby slott och bostadsbyggelsen i kvarteret Uranet.

Västerleden ingick i Dennisöverenskommelsen. Enligt regeringens förslag ska leden utgå ur överenskommelsen och beslut om dess genomförande och finansiering ska fattas mot bakgrund av trafikutvecklingen och värderas tillsammans med andra projekt i den statliga vägplaneringen. Det innebär sannolikt att Västerleden kommer att skjutas på framtiden.

Förnyelse av Vällingby centrum

Den pågående förnyelseprocessen för Vällingby centrum syftar till att skapa ett levande stadsdelscentrum med en bra blandning av handel, kontor och bostäder. Därutöver eftersträvas vackra stadsrum med goda visuella kvaliteter – även kvällstid – och med uppmärksamhet på handikappanpassning. I det framlagda planförslaget föreslås också att fasader-

na och stensättningen (markbeläggningen) skyddas genom särskilda bestämmelser.

Det rådande marknadsläget sedan början av 90-talet utesluter stora investeringar i nybyggnader och därmed en omfattande centrumutvidgning. Förnyelsearbetet omfattas för närvarande i allt väsentligt av Svenska Bostäders planerade upprustningsåtgärder i Vällingby centrum's inre delar. Här planeras en begränsad inglasning av de viktigaste köpstråken som medger koncentration och bättre möjlighet att göra centrumhusets båda våningsplan tillgängliga.

Pajalagatan-Vällingbygången markeras som centrum's kommersiella huvudstråk med en direkt och planskild gångförbindelse över Ångermannagatan. Utbyggnaden av parkeringen och gestaltningen av Ångermannagatans gaturum skapar en entydig entré- och angöringszon. Centrumnära bostäder – polishuset, ombyggt till lägenheter samt nya bostadshus vid Ångermannagatan och i kv Brevhuvudet – ses som en möjlighet att vitalisera Vällingby centrum.

Nya bostäder i Grimsta och Vinsta

I anslutning till arbetsområdet Vinsta, utmed Löfstavägen, finns en plan för 25 nya kedjehus som beräknas börja byggas under 1997.

I Grimsta finns färdiga detaljplaner för ny bostadsbebyggelse. Planerna blev klara 1992 och medger ny bebyggelse för ca 360 lägenheter. 1993 byggdes 77 lägenheter – 61 i äldreboende och 16 i självbyggda radhus med hyresrätt. Enligt nuvarande planer kommer ca 90 lägenheter att påbörjas under 1997 i östra delen av Grimsta – HSB bygger ca 60 lägenheter och Svenska Bostäder 30 lägenheter.

Nya bostäder i Grimsta, kvarteret Silvret.
Skiss Bergkranz ARK AB

Kulturvärden

Riksintresset Vällingby - Råcksta

Vällingby och Råcksta är ett riksintresse för kulturminnesvärden. Stadsbyggnadsidéalen om Arbete, Bostad och Centrum i den egna stadsdelen har här fullföljts mycket tydligt och även givits ett uttryck i en tidstypisk arkitektur av hög kvalitet.

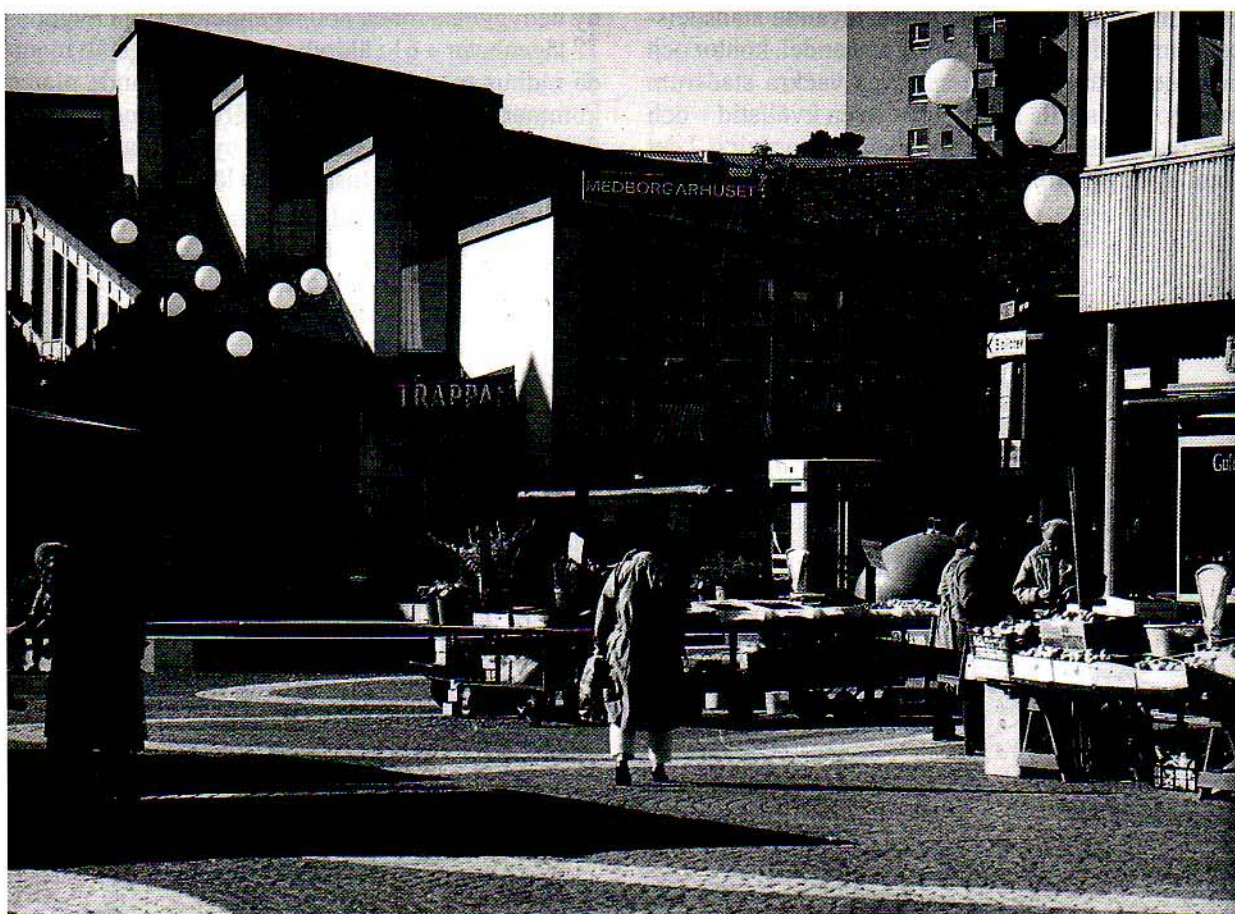
Vällingbys planering väckte på sin tid stor internationell uppmärksamhet och kom att bli förebild för andra förstäder. Vällingby-Råcksta med Vällingby centrum har kommit att bli det mest kända exemplet på svensk stadsplanering.

I översiktsplanen beskrivs karaktärstragen i 1950-talets ABC-städer och anger förhållningssätt för hur dess värden ska tillvaratas. Det som är viktigt att

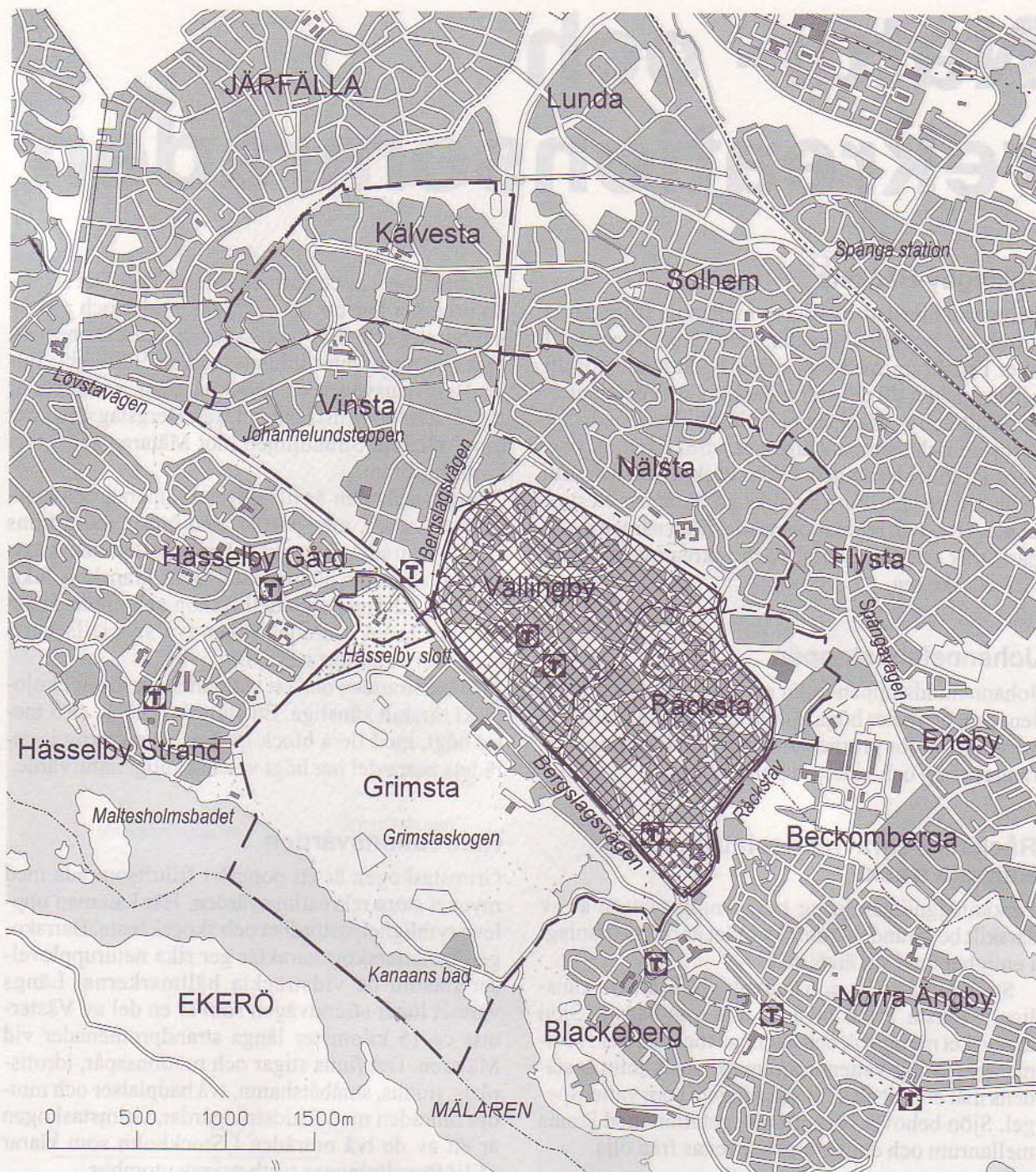
respektera är den tydliga planstrukturen med samgruppering av bostäder, service, friområden och arbetsplatser samt tidstypiska uttryck för denna planeringsidé i husgrupper och arkitektur. Anslutande naturmark och grönstråk ska vårdas samt även attraktiva gårdsmiljöer och gröna gaturum.

Hässelby slott och park

Hässelby slott och park ligger till större delen inom stadsdelsområdet Hässelby i västra kanten av Grimstaskogen. Slottet uppfördes 1646. Parken och trädgården anlades under barocktiden och utökades i engelsk stil omkring år 1800. Delar av parken är terrasserad och planterad i kvarter. Väster om byggnaden finns kolonilotter. Slottet kompletterades med konferenslängor 1986.

Vällingby centrum med Trappan

KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA MILJÖER

 Område av riksintresse för kulturminnesvården
(enligt Riksantikvariets beslut november 1987)

Stadsdelar och områden där särskild uppmärksamhet behöver
ägnas åt kulturhistoriska värden (enligt Stockholms stadsmuseum)

 Kulturhistoriskt värdefullt miljö

Natur- och rekreatiomsområden

Vällingby-Råcksta

Grönskan i bostadskvarteren mellan de friliggande husen har en intim karaktär. Den rinner successivt över i parkrum med mer offentlig karaktär för att sedan ansluta till det större parkstråket i dalen mellan Vällingby - Råcksta och Nälsta. Den medvetet formade och sammanhängande strukturen av parker som följer terrängen, bildar vackra rum och som leder vidare i parkrum av olika karaktär har ett stort upplevelse- och rekreativsvärde. Man når via dessa parkstråk det stora natur- och rekreativsområdet Grimstaskogen.

Johannelundstoppen

Johannelundstoppen utgör ett landmärke i stadsdelen. Den 66 meter höga kullen används som utsiktsberg liksom för promenader och hundrastning, terrängcykling och vintertid pulkaåkning.

Råcksta begravningsplats med Råcksta träsk

Parkanläggningen kring begravningsplatsen är av särskilt bevarandevärde. Området är också planlagt i enlighet med sitt ändamål.

Stränderna kring sjön är ekologiskt särskilt känsliga. Råcksta Träsk används inte som badsjö. Sjön är mycket näringsrik och har höga metallhalter i sedimenten. Enligt Vattenprogram för Stockholm är stadens mål endast att sjön ska fungera som vattenspegel. Sjön behöver röjas från vegetation med jämna mellanrum och dagvattnet bör renas från olja.

Grimstaskogen

Området har liksom stadsdelen fått sitt namn efter gården Grimsta. Den låg vid Bergslagsvägen, där den nuvarande moderna bebyggelsen ligger.

Naturvärden

Grimstaskogen ingår i en regional grönkil, Mälarkilen, som har sin spets i Riddarfjärden. Kilen vidgar sig kraftigt västerut och omfattar en stor del av Mälarlöarna med deras vatten.

Landskapet är ett sprickdalslandskap. Det svenska urberget har utsatts för flera istider och påverkats av stora rörelser i jordskorpan. Sprickzoner och förkastningsbranter bildades. Inom Vällingby följer Bergslagsvägen en sprickdalgång, en annan är dalgången i Grimstaskogen från Bergslagsplan ner mot Mälaren. Strandlinjen mot Mälaren är en förkastningsbrant.

Grimstaskogen är till stor del kuperad och barrskogsbevuxen, men partier med öppen mark finns också. Området är artrikt och innehåller olika växtsambällen såsom hållmarkstallskog, granskog, fukt-lövskog, myrmarker, ädellövskog och öppna ängsmarker. Inom området växer två speciella barrskogsdofter, tallört och ryl.

Mäljarstranden och ett våtmarksområde är ekologiskt särskilt känsliga. Ett stort flyttblock, ca 5 meter högt, med flera block liksom en barrskog i områdets norra del har högt vetenskapligt naturvärde.

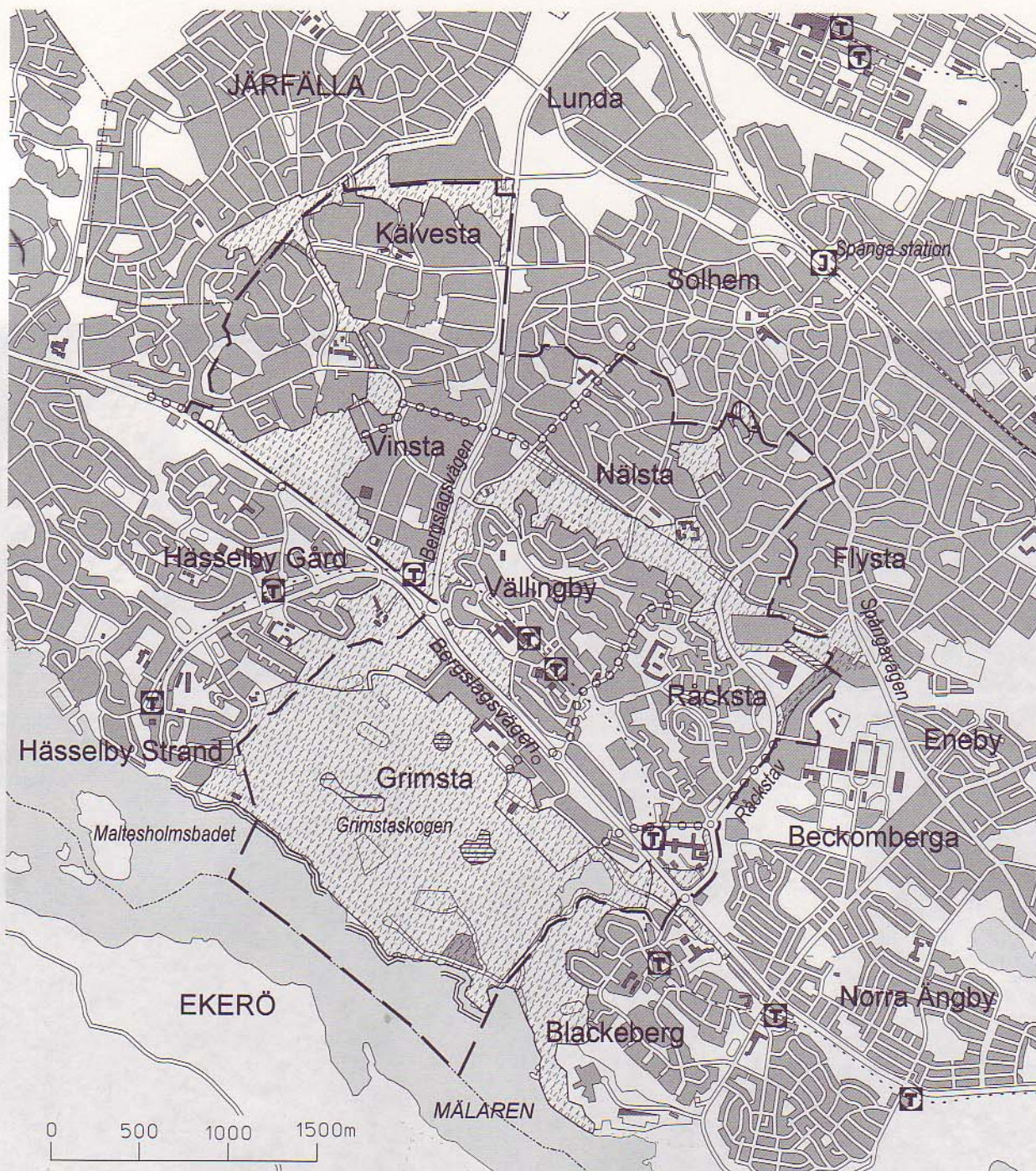
Rekreativsvärden

Grimstaskogen är ett populärt friluftsområde med mycket stora rekreativsvärden. Här kan man uppleva rymlighet, ostördhet och skogskänsla. Barrskogen av naturskogskaraktär ger rika naturupplevelser liksom de vidsträckta hållmarkerna. Längs vattnet löper strandvägen som är en del av Västerorts ca 15 kilometer långa strandpromenader vid Mälaren. Det finns stigar och motionsspår, idrottsplats, ridhus, småbåtshamn, två badplatser och mindre områden med fritidsträdgårdar. Grimstaskogen är ett av de två områden i Stockholm som klarar Miljöförvaltningens tysthetskrav utomhus.

Området ska, enligt beslut i kommunfullmäktige, bli naturreservat.

Kananbadet i Grimsta.

NATUR- OCH REKREATIONSVÄRDEN

Naturområden och parker som ingår i den övergripande grönstrukturen

Förbindelsestråk som är viktiga för att nå ut till rekreationsområden

Fornlämningsmiljöer

Vetenskapliga naturvärden

Ekologiskt särskilt känsliga mark- och vattenområden

Ekologiskt särskilt känsliga stränder

Kartan är utarbetad av:
 Kartläggning: Kristina Nilsson
 Grönstruktur: Gunnar Lindstedt
 Övriga kartor: Jan Edgar-Hyöberg
 Tryck: Gunnarsson's Tryckeri AB
 Falun 1997

Rapporten kan beställas från:
 Stockholms stadsbyggnadskontoret
 Kulturinspektionen
 Box 2014, 164 20 STOCKHOLM
 Tel 08-530 25 000

Grimstaskogen

Grafisk form: Länk Grafisk Form & Illustration omslag
Lay-out: Gunilla Lundstedt inlaga
Fotografier: Gatu- och fastighetskontorets arkiv sid 14
Alexander Frank
Omslagets karta: Kristina Hanström
Gunilla Lundstedt
Övriga kartor: Eva Edgar-Hyberg
Tryck: Gummessons Tryckeri AB
Falköping 1997

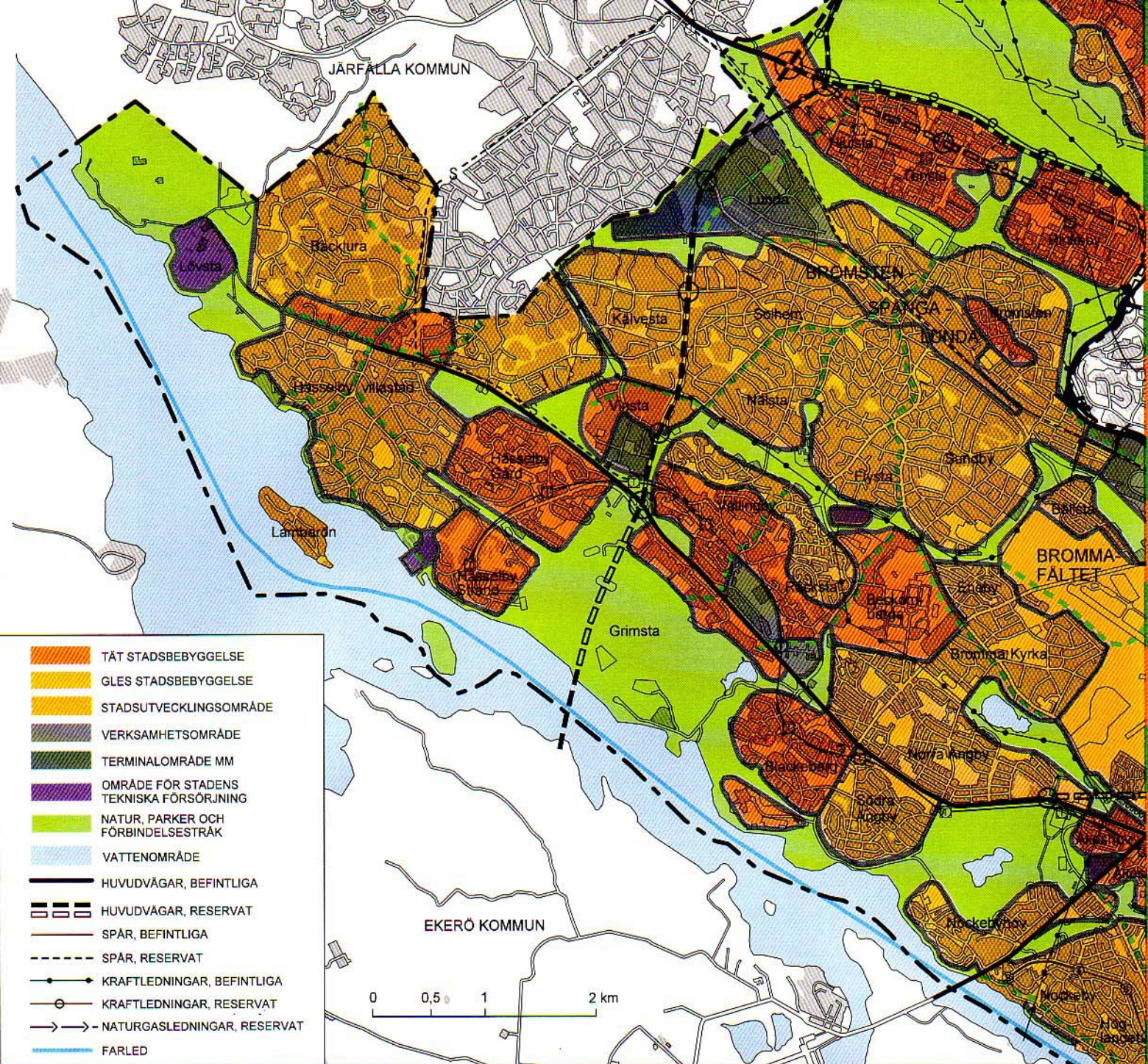
Rapporten har tagits fram av
Stockholms stadsbyggnadskontor, distrikt Västerort
Projektansvariga: Alexander Frank
Berit Göransson
Maria Pettersson

Rapporten kan beställas från
Stockholms stadsbyggnadskontor
Centrala expeditionen
Box 8314, 104 20 STOCKHOLM
Tfn 08-508 26 990

Stockholms stadsarkiv
Biblioteket

312579 6B

Stockholms översiktsplan - Utställningsförslag 1997

Förslaget till översiktsplan för Stockholm behandlar frågor om markanvändning och bebyggelse som rör hela staden. Det anger en strategi för Stockholms framtida utveckling där nyckelordet är "bygg staden inåt", dvs

- Bygg så långt möjligt på redan exploaterad mark och spara värdefulla grönområden
- Gör om vissa äldre industriområden till stad med både bostäder och arbetsplatser
- Bygg i goda kollektivtrafiklägen

Syftet är att ge förutsättningar för en utveckling som på lång sikt är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar. Det som är karakteristiskt för Stockholm bevaras - den gröna karaktären, de olika stadsdelarnas särdrag och stadslandskapets karaktär, bl a mötet mellan staden och vattnet.

Kartan visar grunddragen i den föreslagna användningen av mark- och vattenområden. Särskilda stadsutvecklings-

områden avgränsas där på sikt en blandad och varierad stad med bostäder och arbetsplatser kan utvecklas. Dagens stadsbebyggelse kompletteras i goda kollektivtrafiklägen och för lokala behov. Verksamhetsområden och terminalområden reserveras för arbetsplatser. Natur och friluftsområden liksom de gröna stråken mellan stadsdelarna bevaras. Reservat avsätts för en rad vägar och spår som kan komma att byggas.

Förslaget till översiktsplan är utställt under september-oktober 1997 i Tekniska nämndhuset, Fleminggatan 4.

Översiktsplanen finns även på biblioteken, stadsdelskontoren och/eller medborgarkontoren samt på stadsbyggnadskontorets hemsida www.sbk.stockholm.se